

отже, і на його художню систему.

Т. Шевченко вважав, що література може успішно розвиватись тільки тоді, коли вона спирається на великий життєвий і художній досвід народу.

У процесі художнього освоєння світу поет знаходить мовно-виражальні можливості в епітетах, відкриваючи їх нові якості. Майстер слова творчо переосмислює фольклорні зразки, увиразнює їх структуру, завдяки чому у контексті епітети набувають різних конотацій.

Постійні епітети посідають у поетичній спадщині Т.Г. Шевченка значне місце. Звертаючись до мотивів і тем народних пісень, поет широко використовує і художні засоби пісні. Традиційна українська символіка супроводжується відповідними атрибутами: "синє море", "червона калина", "білі руки", "біле тіло", "орел сизокрилий" та ін.

Аналіз епітетів у поетичних творах Т.Г. Шевченка дозволяє виділити декілька семантичних груп: 1) портретні характеристики людини: *карі очі, чорні брови, стан гнучкий, дівчина чорнобрива, личко біле, козаченько молодий* та ін.; 2) опис природи: *зелений байрак, степ широкий, хмара чорна, дуб зелененький, калина червона, чисте поле, вітер буйний, верби високі, блідий місяць, зелений гай, тополя висока*; 3) характеристика тварин, птахів: *кінь вороненький, орел сизий, орел сизокрилий, голуб сизий*; 4) характеристика абстрактних понять: *горе люте, щире серце, білий світ, щира правда* та ін.

Отже, епітети у поезії Т. Г. Шевченка яскраво відображають особливості його художньої системи.

ЕПІСТОЛЯРІЙ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Вініченко В., студ. II курсу факультету інженерів землевпорядкування

Науковий керівник – Князь Т. М., старший викладач

кафедри української та російської мов

Епістолярна спадщина будь-якого митця – надзвичайно цінний матеріал для вивчення. Листування Т. Шевченка займає вагоме місце в українській епістолярній культурі. Поет любив писати і відповідати на листи, високо цінував епістолярну майстерність, щиросердність тону листів своїх адресатів. Він виявляв увагу до змісту, мови і стилю листів кореспондентів.

Листи Т. Шевченка можна віднести до автобіографічних матеріалів, у яких він день за днем подає детальні найрізноманітніші відомості про особисте життя, розповідає про своє оточення: "На самий святвечір сиджу собі один-однісінький у хатині та журюся, згадуючи свою Україну і тебе, мій друже єдиний. Думаю: от Бог дає і свято своє велике на радість добрим людям, а мені нема з ким слова промовить" [1, с.239].

У приватному листуванні Кобзаря досить часто цитуються поетичні рядки: Якби мені черевики, То пішла б я на музики... Горенько моє!.. Або: Якби мені, мамо, намисто, То пішла б я завтра на місто; А на місті, мамо, на місті Грає, мамо, музика троїста... [1, с.239].

Зустрічаються в листах Т. Шевченка крилаті вислови, образи з літератури та мистецтва різних епох, а також біблійні. Цитуються також рядки з творів інших поетів – Данте, Міцкевича, Рилєєва, Пушкіна та ін.

Аналізуючи листи Т. Шевченка, можна помітити, що вони як у жанровому, так і в стилістичному відношенні неоднорідні. І це зрозуміло, адже на відміну від інших жанрів художньої літератури, листування веде пряму розмову про людину з людиною.

Література

1. Шевченко Тарас. Твори: [у 5 т.] – К., 1979. – Т.5.

ПОНЯТТЯ-СИМВОЛИ У ТВОРЧОСТІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА

Войчук Н. Г., старший викладач кафедри укр. та рос. мов

Відомо, що у свідомості кожного народу живуть певні поняття-символи, що відображають своєрідне розуміння зв'язку речей і подій. Ця система понять-символів входила в Шевченкове поетичне бачення і багато в чому позначалася на словесно-образній структурі його творів.

Так, в українських народних піснях символом людської сили виступає дуб, символом природи – вітер, море, символом дівочої краси – калина, символом волі – птах, символом ласки і подружньої вірності – голуб, горлиця, символом плинності людської долі – річка, символом самотності, безпритульності – зозуля, символом дівочої волі – вінок, символом чоловічої волі – орел, сокіл, символом щасливого кохання дівчини з парубком – єднання зорі й місяця, символом нещастя, смерті – ворон, крук, сич, сова, пугач, символом плинності життя – барвінок. Крім того, певні слова можуть символізувати не тільки особу, предмет, подію, процес, а й їх прихід: поява дівчини – *зіронька зійшла*, повернення милого – *сокіл прилетів* тощо.

У народній пісні динамічна природа пісенного образу виявляється як в окремому слові, так і в синтаксичних конструкціях, що формують пісенні строфи з найрізноманітнішими видами паралелізму. Паралелізм у народній пісні переважає: *Червоная калинонька вище тину стояла, // Много дива видала: // Куди нелюб їхав – трава гнила, // Куди милий їхав – дерево кудряве* (Народна пісня).

Фольклорний паралелізм переростає у порівняння: *Бо моя врода, як Дунай-вода, // Бо моє личко, так як яблучко, сама й молода* (Народна пісня).

Т. Г. Шевченко, використовуючи народні слова-символи, порівняно рідко вдається до паралелізмів. Найчастіше вони виступають у його ранніх творах:

Тече вода в синє море, // Та не витікає; // Шука козак свою долю, // А долі немає («Думка»).

Слова-символи представлені у складі порівнянь: *Старий батько коло неї, // Як дуб, похилився* («Невольник»); *Було, вночі // Сидить [Оксаночка] під тинном, мов зозуля, // Та кукає* («Ми вкупочці колись росли...»); *І військо, як море, // З знаменами, з бунчугами // З Лугу виступало* («У неділеньку у святую »); *А сивий гетьман, мов сова, // Ченцеві зазирає в вічі* («Чернець»); *Як*